

AFSTAND, MODSTAND OG MESTRING: POETISKE ANALYSER AF UNGES SUBJEKTIVERINGSPROCESSER

Anne Görlich¹

Et stigende antal unge under 30 år får ikke en ungdomsuddannelse og har svært ved at etablere sig på arbejdsmarkedet. Der er politisk og forskningsmæssig interesse i at finde ud af, hvad der virker for at hjælpe de unge, men samtidig hermed mangler der dansk forskning, der undersøger de processer, disse unge indgår i, og den kontekst, som indvirker på processerne. Med poetisk analyse som metode undersøges det i artiklen, hvordan subjektiviteter skabes for unge uden uddannelse og arbejde i processer, som har uddannelse som omdrejningspunkt. Poetisk analyse giver adgang til at udforske nuancer, tvetydigheder og modsætninger i de problemstillinger, der knytter sig til unge uden uddannelse og arbejde, og i artiklen præsenteres evokerende og flerstemmige analyser af de unges subjektiveringsprocesser i den aktuelle beskæftigelsespolitiske kontekst. Analyserne viser, hvordan forskellige former for "afstand" virker ind på de unges subjektiveringsprocesser, og hvordan dette sker i samtidige processer af mestring af disse afstande.

Uddannelse som løsning

Andelen af unge i Danmark, som hverken har en uddannelse eller er i arbejde, er en af de laveste i EU. Alligevel så man fra 2008 til 2012 en voldsom stigning fra 6,5 % til 12 % af unge, som ikke var i uddannelse eller i arbejde, for herefter at iagttage et fald til 9,8 % i 2014 (AE-Rådet, 2015a). Der er således næsten 10 % af en ungdomsårgang, som hverken er i uddannelse eller i arbejde og dermed er afhængig af det sociale velfærdssystem. Nye analyser fra AE-Rådet (2015b) viser, at 16 % af en ungdomsårgang ikke vil have fuldført en ungdomsuddannelse, ti år efter at de forlader 9. klasse. Derudover ser det ud til, at disse tendenser til, at nogle unge har svært ved at gennemføre en uddannelse, starter allerede i grundskolen, idet 16 % af unge ikke tager 9. klasses afgangsprøve (AE-Rådet, 2015c). Tilsvarende viser Rosholm og Svarer (2015), at 40-50 % af 2500 unge ledige på 18-30 år i en evaluering af forsøg med "Brobygning til uddannelse" ikke har afgangsprøve i dansk og endnu flere i matematik. Der er således et stigende antal unge, der forlader folkeskolen uden de formelle kompetencer, der kræves af

1 Postdoc ved Center for Ungdomsforskning, Institut for Læring og filosofi, Aalborg Universitet, København.

ungdomsuddannelserne. Det betyder, at mange af disse unge bevæger sig i skiftende processer mellem uddannelse, aktiveringsprojekter og ufaglært arbejde.

Generelt er udviklingen i den danske social- og beskæftigelsespolitik præget af en markant bevægelse hen imod *aktivering* som princip (Torfing, 2004; Nielsen, 2015). Dette princip findes således også i kontanthjælpsreformen, som trådte i kraft i 2014. Mere end 50.000 af kontanthjælpsmodtagerne er unge under 30 år. Over 90 % har ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse. 75 % har højst gennemført folkeskolen. De mange unge på kontanthjælp er en kæmpe udfordring. For unge skal ikke være på kontanthjælp – de skal mødes med en tro på, at de har potentiale til at få en uddannelse, som kan give dem fodfæste på arbejdsmarkedet, og en indsats, der understøtter målet om uddannelse (Beskæftigelsesministeriet, 2013, p. 1).

Kontanthjælpsreformen sætter fokus på, at den politiske strategi for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden i Danmark har uddannelse som løsning (Beskæftigelsesministeriet, 2013). Alle unge under 30 år, som ikke har en formel uddannelse, skal for at modtage ydelse fra staten deltage i uddannelsesrettede aktiviteter. Man taler således om *uddannelsespålæg*, at de unge vurderes *uddannelsesparate*, at de unge ikke modtager kontanthjælp, men *uddannelseshjælp*, at de skal *uddannelsesafklares*, og at deres motivation for uddannelse skal øges. Der er således tale om en gennemgribende uddannelsesdiskurs, hvor uddannelse anses for at være løsningen på arbejdsløshed.

I en dansk kontekst er forskningen omkring disse unge uden uddannelse og arbejde begrænset, og ofte har fokus været på “hvad der virker”, for at disse unge starter og gennemfører en ungdomsuddannelse (Görlich et al., 2016; Epinion, 2015; Jensen & Andersen, 2012; Bredgaard et al., 2011). Samtidig hermed er en stor del af forskningen bestilt af Beskæftigelsesministeriet, hvilket afspejles i det fokus, forskningen har på, hvad der skal til, for at flere unge gennemfører en uddannelse. I denne artikel interesserer jeg mig ikke for, hvad der virker, eller for at finde løsninger. I stedet forsøger jeg at åbne feltet op og foretage analysebevægelser, der går tæt på de unge, men også bredere ud i politiske, samfundsmæssige og kulturelle kontekster og vilkår med henblik på at opnå en forståelse for de vilkår og betingelser, som “gør” noget ved de unges subjektiveringsprocesser. Analyserne er bundet op på en ontologi, hvor enkeltindivider ses som subjekter, der bliver til gennem gensidig processering mellem menneske, samfund og kultur (Wertsch, 1991; Søndergaard, 1996). Det teoretisk-analytiske redskab hertil finder jeg i begrebet om subjektiveringsprocesser, som ifølge Davies (2006) sker i relationelle, komplekse og subtile processer og formes af simultane bevægelser af “*mastery and submission*” – beherskelse og underkastelse. Det er formålet med denne artikel at analysere disse subjektiveringsprocesser med henblik på at undersøge, hvad kompleksiteten af strukturelle, institutionelle og dis-

kursive forhold, vilkår og betingelser “gør” ved de unge, og hvordan de unge interagerer med disse.

Spørgsmålet, som denne artikel forsøger at besvare, er, *hvordan man med poetisk analyse som redskab kan forstå de unge uden uddannelse og arbejde og deres subjektiveringsprocesser i en kontekst, som har uddannelse som omdrejningspunkt.*

Subjektiveringsprocesser

Subjektiveringsbegrebet er hentet fra socialkonstruktionistisk (Davies & Harré, 1990; Gergen & Gergen, 2012; Søndergaard, 1996) og poststrukturalistisk tænkning (Foucault, 1980; Butler, 1990, 1993) og henviser til at tænke identiteter og selver som konstruerede i en gensidig processering mellem individ og samfund (Søndergaard, 1996). Søndergaard peger på, at det centrale ved subjektivitet er forhandlinger af sine omverdensbetingelser (ibid., p. 38). Denne forhandling sker gennem subjektpositioner og positioneringer, hvorigennem den gensidige processering foregår. Positioneringsbegrebet er udviklet af Davies og Harré (1990) og indfanger den processuelle, foranderlige og kontinuerlige udvikling af selver, som i denne forståelse er multiple. Man udvikler således ikke *ét* selv, men *multiple* selver, som er bundet op på de diskursive praksisser og positioneringsmuligheder, som subjektet tilbydes. Davies og Harrés positioneringsbegreb tager således udgangspunkt i, at aktørers oplevelse af deres sociale identitet, den sociale verden og mulige positioner konstrueres ud fra de diskursive kategorier, der er tilgængelige for dem. Sproget og det diskursive repertoire er centralt, idet diskurser sammenfletter sprog og handling, og har betydning for, hvordan subjektet opfatter sig selv, sine interesser, handlemuligheder og relationer til andre mennesker (Torfing, 2004). Når vi bruger sproget, producerer vi samtidig betydninger, der bestemmer den måde, vi orienterer os på og handler i verden.

Med denne artikel ønsker jeg at bidrage til, at de unges stemmer bliver lyttet til på måder, som gør, at de træder frem som subjekter i ganske bestemte processer under ganske bestemte betingelser. Jeg undersøger således, både hvordan de unge indgår i disse processer via de subjektpositioner, de taler ud fra, men også hvordan jeg kan lytte til dette med føling for de stemninger og følelser, der knytter sig til disse. Subjektpositioner skal forstås både som et diskursivt repertoire og en lokalisering inden for bestemte retfærdighedsstrukturer – hvordan man beskriver sig selv og sine handlemuligheder. Det er centralt for denne analyse, at diskurser og diskursive praksisser undersøges i en foucaultsk forståelse af magt, hvor magtrelationer anses som konstituerende for den sociale krop, og at disse ikke kan etableres, produceres eller konsolideres uden diskurser (Foucault, 1980). Individet er i processer, hvor de på en og samme tid underkastes og udøver magten: “The individual which power has constituted is at the same time its vehicle” (ibid., p. 98).

Butler (1995) tager denne magtforståelse videre og beskriver subjektiveringsprocesser som samtidige processeringer af mestring og underkastelse. Davies (2006) fremhæver, at man for at forstå subjektiveringsprocesser er nødt til at forstå denne dobbelthed; at vi “are acted upon and we act” (ibid., p. 428). Som vi skal se, er de unge uden uddannelse og arbejde i en bestemt situation, hvor deres handlerum påvirkes, samtidig med at de selv er handlende inden for deres diskursive repertoire. Når jeg således undersøger de unges subjektiveringsprocesser, undersøger jeg samtidig, hvordan samfundsmæssige betingelser er medkonstituerende for disse, og helt centralt for analysen i denne artikel er, at dette undersøges gennem konstruktionen af evokerende og flerstemmige analysetekster. Evokerende skal i denne sammenhæng forstås som “stemnings- eller følelsesfremkaldende”. Det vil sige tekster, som gennem den poetiske anvendelse af sproget fremkalder følelsesmæssige reaktioner hos læseren, og som tillader flere stemmer at optræde samtidig (Davies, 2000; Richardson, 1993; Gergen & Gergen, 2012).

Poetisk analyse

Metoden for analyserne er poetisk analyse – eller på engelsk *poetic inquiry* (Prendergast et al., 2009) – en relativt uetableret metodetilgang, som dog både internationalt (se fx Gergen & Gergen, 2012; Prendergast, 2009; Richardson, 1997) og herhjemme (se fx Krøjer, 2003; Nielsen, 2008) anses for at bidrage til forskningen med analysekonstruktioner, som mere aktivt end traditionelle kvalitative tilgange inddrager både forsker og læser. Det sker gennem aktivering af sanser og følelser. Specifikt for poetiske analyser er, at fremstillingsformen har karakter af at være evokerende (Richardson, 1997) og flerstemmig (Gergen & Gergen, 2012) og dermed aktiverer læseren følelsesmæssigt såvel som erkendelsesmæssigt. Traditionelt skelnes mellem videnskaben, som sætter bevægelse i gang med refleksionen som virkemiddel, og kunsten, som gør det med det sanselige (Søndergaard, 1996). I det poetiske arbejde med kvalitativ empiri skabes analytiske bevægelser gennem både refleksion og sansning med hensigten om at skabe nye former for indsigt. Ved at arbejde med det empiriske materiale med sproglige og litterære redskaber udforskes nuancer, tvetydigheder og modsætninger i de unges fortællinger, som skrives frem i emotionelt evokerende tekster. I stedet for statistiske talanalyser eller evalueringresultater dokumenteret med kvalitative citater skaber forskeren med denne analysemetode poetiske tekster, der ud over at indfange kompleksiteten i nuancer, tvetydigheder og modsætninger også tilbyder at engagere læseren på andre og mere involverende måder, end man traditionelt gør med refleksionen som virkemiddel. Den massive interesse for at finde ud af “hvad der virker” og at finde “effekter” indebærer en risiko for at producere et snævert blik på problemstillingerne, som jeg med denne metode

forsøger at gå til med radikalt andre perspektiver og metoder. Jeg har i en anden artikel (Görllich, 2016a) argumenteret for, at man med et effektfokus producerer viden om interventionerne og redskaberne og ikke om de unge, det handler om, og at man med poetisk analyse skifter fokus til de unge og deres oplevelser af deres situation, af systemet og af den kompleksitet af muligheder og begrænsninger, de oplever. Med denne viden som supplement til viden om “hvad der virker” kan man bedre målrette indsatserne for de unge med en realistisk forståelse for den kompleksitet, der kendetegner de unges processer, og derfor også bedre forstå, når det ikke går helt så hurtigt og effektivt, som effektanalyser ellers indikerer som muligt.

Artiklen placerer sig således i strømmen af en mere generel udvikling inden for samfundsvidenskaberne, som vidner om et forskningsmæssigt behov for “*methodological imagination*” (Jacobsen et al., 2014; Shotter, 2015), det vil sige et skift fra metoder, som bruges til at foretage stringente målinger, til metoder, som i højere grad fanger subjektive og affektive aspekter af de liv, der leves og undersøges. Poetisk analyse kommer af en nysgerrig søgen efter nye veje og af at træde ud af det naturlige habitat og lede efter inspiration fra andre discipliner (Jacobsen et al., 2014; Prendergast et al., 2009; Gergen & Gergen, 2012). Litterære og andre kunstneriske redskaber bliver mere og mere legitime at anvende som inspiration for samfundsvidenskabelig forskning. Sådanne redskaber indebærer et skift fra fortolkning og mening til en forståelse af tilstedeværelsens forskellige lag; en måde at bevæge sig rundt i problemstillingers “flydende aktivitetsstrøm” (Shotter, 2015, p. 23), at mærke og komme i kontakt med verden på (Brinkmann, 2014). Disse måder at begrebsliggøre problemstillinger handler således om at tilføre forskningen en vis sanselighed; måder at inddrage det at “mærke” i det at forstå.

Som forskningsmetode placerer poetisk analyse sig fortrinsvis inden for en poststrukturel forskningstilgang. Centralt for analysemetoden er, at data præsenteres i en poetisk form for at skabe en dialog mellem den, der deltager i forskningen (informanten), og læseren (Richardson, 1993, 1996, 1997). Richardson påpeger, at poetisk analyse tillader forskeren at gøre den emotionelle kontekst synlig på måder, som rører og berører læseren. Poetisk analyse bruger form, rytme, gentagelser, pauser og symboler og engagerer derved læserens krop, samtidig med at det skaber en proces, hvor selv-konstruktioner, transformation, ikke-sammenhænge og modsigelser træder frem (Richardson, 1993; Krøjer, 2003; Nielsen, 2008). Tanken er, at det ikke kan undgås, at følelser, sansninger, holdninger optræder i forskningsprocesserne, og med poetisk analyse undersøges det, hvad der sker, hvis man inddrager disse i stedet for at udelade og censurere dem bort. I den proces bliver “informanter” til mennesker, med hvad der følger af følelser, uorden, modsigelser, uvished, håb og mange andre former for “forstyrrelser”. Dette bidrager til netop at producere analyser, der rummer nuancer, tvetydigheder og modsætninger, som forskeren fremstiller med

poetiske, evokerende og flerstemmige tekster. Med poetisk analyse som redskab skriver forskeren *sin* historie om *deres* historie (Richardson, 1993) om de processer, de indgår i.

Når jeg vælger at bruge begrebet “poetisk analyse”, og ikke for eksempel “poetisk repræsentation” som hos Krøjer (2003) eller “produktion af digte” som hos Nielsen (2008), er det for at understrege den metodiske kvalitet som analyseredskab. Min position er, at poetisk analyse som metoderedskab åbner et rum for undersøgelse, som tillader evokerende og flerstemmige analytiske konstruktioner, der inviterer ikke kun til at reflektere over, men også til at sanse de unges fortællinger. Disse produceres i et relationelt net, der består af de unge, mig som forsker, de teoretiske perspektiver og læseren. Således optræder flere “stemmer” på samme tid. Inspireret af en analyse af Prendergast et al. (2009) anser jeg poetisk analyse som bestående af disse stemmer (en uddybende gennemgang præsenteres i min ph.d.-afhandling. For det første *deltagerstemmen*, som er de unges stemme i kraft af de ord, de bruger til at beskrive for eksempel sig selv, deres situation, beskrivelser af reaktioner på begivenheder og deres opfattelse af muligheder og begrænsninger. Det skal nævnes i den forbindelse, at det er vigtigt at bruge en interviewmetode, som er åben, udforskende, involverende og søgende for at åbne et refleksionsrum for de unge, som tillader de unge at udtrykke sig konkret, nuanceret, personligt og emotionelt. Dette påvirker den poetiske kvalitet i interviewene og åbner op for den flerstemmighed, som jeg mener, er central i poetisk analyse. Et andet lag i den poetiske analyse er *forskerstemmen*, som henviser dels til min konkrete tilstedeværelse i kraft af mine spørgsmål, men også til min emotionelle og “*embodied*” (Davies, 2000) tilstedeværelse, som påvirker den måde, jeg vælger at konstruere den poetiske analyse. Forskerstemmen er ikke til stede som et “jeg” i den poetiske analyse, men som den analytisk konstruerende, hvilket i princippet ikke adskiller sig fra andre analytiske tilgange, men dog anses forskeren i poetisk analyse for at være mere tydeligt konstruerende. Et tredje lag er *teoristammen*, som er de teoretiske begreber, der in-formerer de analytiske spørgsmål med den optik, som de poetiske analyser konstrueres gennem. Teoriens stemme væver sig ind i de poetiske analyser på flere måder. I poetiseringerne sker dette ikke med konkrete begreber, men som analytiske bevægelser, der får analysen til at træde frem. Her spiller forskerstemmen en stor rolle, idet at det er jeg som forsker, som får denne bevægelse til at ske og analysen til at træde frem. Derudover træder teoriens begreber konkret frem i de analytiske refleksioner over poetiseringerne. Sidste lag er *læserstemmen*, som optræder i den konkrete emotionelle kontekst, hvor læser/lytter berøres følelsesmæssigt (Richardson, 1993). Den poetiske analyse kan invitere til refleksion og dialog med læseren og måske endog inspirere til nye forståelser og kollektiv handling (Dark, 2009).

Analyseperspektiver og -processer

I denne artikel vil jeg præsentere analyser, som undersøger de unges subjektiveringsprocesser i det spændingsfelt, der er mellem uddannelse, aktivering og arbejde. Analyserne er dels fremkommet ved brug af poetiske analyser, men de er også fremkommet ved to specifikke analytiske perspektiver: *familien, staten og arbejdsmarkedet* og *usikkerhed som vilkår*. Disse perspektiver bidrager til at kunne producere analyser, som indfanger den gensidige processering mellem de unge og de politiske, samfundsmæssige og kulturelle kontekster og vilkår og udpeger samtidig specifikke samfundsmæssige vilkår, som i ungdomsforskningen optræder som særlig betydningsfulde.

Familien, staten og arbejdsmarkedet

Inden for den internationale ungdomsforskning beskrives unges transitionsprocesser mellem uddannelse og arbejde som ikke-lineære, fragmenterede og formet af strukturelle uligheder (Antonucci et al., 2014; France, 2007; Walther, 2006; Dwyer & Wyn, 2004). Som konsekvens heraf er der kommet et vist pres på socialpolitiske interventioner for de unge (Hamilton et al., 2014). De forskellige politisk styrede systemer tilbyder ofte forskellige interventioner, der ikke arbejder sammen, og Hamilton efterlyser, at man i højere grad samtænker interventionerne for at finde løsninger, der ikke kun fokuserer indsatsen ét sted, men rummer flere af de områder, som har betydning for de unges situation og de processer hen imod uddannelse og arbejde, de indgår i. I tråd hermed påpeger Antonucci og kollegaer:

“I hvert land må vi spørge: I hvilken udstrækning er unge mennesker henvist til at stole på staten, arbejdsmarkedet og familien for at kunne forsøge sig selv under overgangen til voksenalderen? I hvilken udstrækning gør landets velfærdssystem (*welfare mix*²) det muligt for unge mennesker at efterstræbe subjektivt meningsfulde overgange og lægge planer for fremtiden?” (Antonucci et al., 2014, p. 30).

Antonucci anlægger således et “welfare mix”-blik på de unges transitionsprocesser og sidestiller hermed familien, staten og arbejdsmarkedet i forhold til de betydninger, de kan have for de unges bevægelser hen imod at blive i stand til at forsøge sig selv. Denne tredeling i familien, staten og arbejdsmarkedet har inspireret analyserne i denne artikel, fordi det giver mulighed for at undersøge, hvordan samfundsmæssige, politiske og familiære forhold indvirker på de unges subjektiveringsprocesser. Jeg foretager en analytisk adskillelse mellem de unges bevægelser og positioneringer i forhold til henholdsvis familien, kontanthjælpssystemet og arbejdsmarkedet. Således har jeg interesseret mig for, både hvordan de unges subjektiveringsprocesser formes i mødet med uddannelse, men også hvordan de skabes gennem delta-

2 Den måde hvorpå velfærd frembringes og fordeles mellem stat, marked, familie og den tredje sektor af frivillige organisationer.

gelse på andre “arenaer”. Dette perspektiv giver dermed mulighed for at åbne forskningen op, således at det ikke kun handler om subjektivering i uddannelsessystemet, men mere generelt i forhold til andre områder, der uundgåeligt er medkonstituerende for de unge som subjekter.

Usikkerhed som vilkår

Globaliseringen og følgerne af finanskrisen i 2008 for arbejdsmarkedet har skabt nye former for usikkerhed og eksklusion (Hamilton et al., 2014), og begreberne prekaritet, prekært arbejde og prekariatet finder i stigende grad plads i human- og socialvidenskabelig forskning som konceptuelle begrebsliggørelser af de forandringer, vi ser (Kelly & Kamp, 2015). Centralt for disse begreber er et vist tab af sikkerhed, og begreberne henviser til netop risikofyldte eller usikre situationer (Casas-Cortés, 2014). Begreberne indfanger forståelser af, hvordan skiftende politikker, økonomiske vilkår og samfundsmæssige arbejds- og beskæftigelsesdiskurser producerer nye former for marginalisering. Standing (2011) påpeger, at vi er vidne til en stigende grad af arbejdsmarkeds-relateret usikkerhed, som har som konsekvens, at store dele af ungdomsårgange har svært ved at etablere sig selv på arbejdsmarkedet og dermed også skabe en fremtid med sikkerhed og stabilitet. Dette anses for et vilkår, som man både som ung, politiker og forsker er nødt til at forholde sig til, fordi det er en gennemgribende forandring, der har store konsekvenser for de unges muligheder. Standing identificerer syv former for arbejdsmarkedsrelateret sikkerhed, hvor især “*employment security*” og “*skills reproduction security*” (Standing, 2011, p. 10) gør sig gældende for den gruppe af unge, som ikke har en uddannelse, og som har svært ved at forsørge sig selv ved ufaglært arbejde. Disse unge oplever især usikre ansættelsesvilkår og store udfordringer ved at sikre, at de kan bruge deres kompetencer især i forhold til at sikre sig en praktikplads, der gør, at de kan færdiggøre deres uddannelse. De usikre vilkår er således en radikal indgriben i det liv, de unge prøver at skabe, og de prekære vilkår på arbejdsmarkedet har således også betydning for de unges subjektiveringsprocesser. Det skal nævnes, at køn, klasse og etnicitet også spiller ind i disse processer, men jeg har fravalgt disse som analyseperspektiver, fordi jeg ønsker at lægge mit fokus på subjekter. Ikke på kønnede, klassede eller etniske subjekter, men på, hvordan politiske og samfundsmæssige vilkår er medproducerende for de unges subjektiveringsprocesser. Hensigten er at konstruere analyser, som bevæger sig i den gensidige processering mellem unges konkret levede liv og samfundsmæssige og kulturelle kontekster.

Analyseproces og datamateriale

Analysen i denne artikel baserer sig på unge, der har deltaget i Brobygning til uddannelse, som er et landsdækkende projekt iværksat af Beskæftigelsesministeriet og Undervisningsministeriet, der har kørt over en periode på to et halvt år, og hvis formål er at understøtte, at de unge skifter uddannelses-

ydelsen ud med ordinær uddannelse. Analysen bygger på kvalitative interviews med 33 unge fra fire caseprojekter ud af de 12 forsøgsprojekter. De 33 interviews er foretaget som fokusgrupper med fire unge; to fokusgrupper på hvert caseprojekt opdelt på unge kvinder og unge mænd. Interviewene tog typisk omkring 90 minutter. Den metodiske fremgangsmåde til analysen er inspireret af Søndergaards (1996, 2005) arbejde med analytiske spørgsmål, som anvendes til at læse systematisk igennem materialet. I nærværende analyse har jeg arbejdet med overordnede analytiske spørgsmål af typen: Hvordan bliver de unge til i de kontekster, de indgår i (uddannelse, beskæftigelsesprojekt, familien, arbejde)? Hvilke begreber og diskursive kategorier knytter sig til de unge i den kontekst, de indgår i? Hvordan er disse med til at konstituere et mulighedsrum for de unge i deres bestræbelser på at positionere sig? Hvilke ikke-menneskelige og materielle subjekter (Davies, 2010) er med til at subjektivere de unge? Hvordan konstitueres betydninger af disse i diskursive og ikke-diskursive praksisser? Hvilke modsætninger, brydninger, variationer, modsigelser etc. findes i alle de ovenstående praksisser?

Konkret foregår arbejdet med poetiske analyser ved at "kondensere" indholdet i interviewudskrifter ud fra de analytiske spørgsmål, som undersøges i teksten og skrives frem i en proces, hvor den tekst, der ikke falder inden for de valgte perspektiver, slettes. Således har jeg klippet alle udsagn fra hver af de unge i fokusgruppeinterviewet sammen fortløbende under hinanden, så de forløber i den rækkefølge, det er sagt i interviewet, men ikke i den kontekst, det er sagt i. Det er altså udelukkende de unges ord, som jeg arbejder analytisk konstruerende med. De poetiske analyser er ikke struktureret ud fra de nævnte perspektiver, men brugt som guide til, hvilken tekst der skal bruges i poetiseringen, og hvilken tekst der skal slettes. Herefter er sætningerne brudt op, og indholdet kondenseret yderligere, så både faktuelle, holdningsmæssige og affektive perspektiver træder frem. I anden fase blev poetiseringerne yderligere kondenseret ud fra specificerende analytiske perspektiver på forskellige former for usikkerhed, der fremtræder af de unges fortællinger (Standing, 2011). Jeg former således analyserne ved at spørge til: Hvordan fortælles usikkerheder, der har med 1) arbejdsmarked, 2) uddannelse, 3) det sociale velfærdssystem og 4) familien, frem? Hvordan er disse med til at konstituere diskursive praksisser og mulighedsrum for de unge? Hvordan er disse medkonstituerende for de unges tilblivelsesprocesser? Og hvordan ses der mønstre, brud og modsætninger i disse processer? I analyserne tilstræber jeg, at betydningers interageren mellem blandt andet kategorier, forhandlinger og subjektpositioner træder frem som veje ind i undersøgelsen af, hvad kompleksiteten af strukturelle, institutionelle og diskursive forhold, vilkår og betingelser "gør" ved de unge, og hvordan de unge interagerer med disse. I kraft af at poetisk analyse benytter sig af kondenseringer, anser jeg det for muligt herigennem at undersøge de subjektive tilblivelsesprocesser "sådan som de vikler sig ind hinanden og medieres, tones, drejes og formes i inter-

aktion med mange andre former for konstituerende (og konstituerede) fænomener end lige netop de, der ligger i vores sprog og i vores praksisser” (Søndergaard, 2005, p. 245). Det er en undersøgelse af denne “indvikling” i hinanden, som er analysens metodemæssige formål.

Selve analyseprocessen forløber i en vekselvirkning, hvor de teoretiske perspektiver, analytiske begreber og det empiriske materiale væver sig ind i hinanden. På tværs af de poetiske analyser træder begrebet “afstand” tydeligt frem som kendetegnende for de unges processer i forhold til de forskellige arenaer. Dermed bliver begrebet “afstand” central for den næste fase i analysen, hvor det overordnede analytiske perspektiv lægges på, hvordan “afstand” antager forskellige former i de unges subjektiveringsprocesser. I fremstillingen af analyserne skelner jeg mellem poetisering og poetisk analyse. Jeg skal derfor præcisere, at poetisk analyse både består af de enkelte poetiske delanalyser, som jeg kalder poetiseringer, og af de analytiske refleksioner, jeg læser poetiseringerne gennem.

Poetiske analyser af de unges subjektiveringsprocesser

At vokse op med afstand

Alle folk ser ned
 på kontanthjælp
 ikke rigtig velkommen
 i resten af samfundet
 spasserklasse
 sætter alle kontanthjælpsmodtagerne
 derud
 så kan de sidde og genere hinanden
 så hører vi andre ikke noget fra dem
 sidder og tænker
 bliver bare mere og mere afskåret
 fra samfundet
 det her
 bare direkte ind i samfundet igen
 (Tina)

Denne indledende poetisering optegner rammen for de poetiske analyser i denne artikel; afstande i de unges subjektiveringsprocesser som bevægelser mellem “inde i” og “uden for”, mellem inklusion og eksklusion. Den viser, hvordan samfundet fortælles frem som en størrelse, man kan være inde i og uden for. Poetiseringen viser, hvordan Tina, i lighed med andre unge, har følt sig “uvelkommen” og “afskåret fra samfundet”. De unges subjektiveringsprocesser er således påvirket af oplevelser af at være ekskluderet, ikke bare som kontanthjælpsmodtager, men som subjekt i en proces, der starter tidligt,

og som for nogle af de unge har været et vilkår, de er vokset op med, og som har formet de logikker, der præger deres subjektiveringsprocesser.

I folkeskolen fik jeg ikke madpakke med
havde jeg gjort det
havde jeg ikke siddet her i dag
havde jeg fået mad
havde jeg virkelig lavet noget
har aldrig lavet noget i skolen
ikke syntes, det var interessant
har ikke kunnet tænke
for min mave
den tænkte
at jeg var sulten
(Sebastian)

Mine forældre passede mig ikke
det var min lærer
der skulle sige
hvad jeg skulle gøre
hun var også bedøvende ligeglad
til sidst
jeg kunne komme og gå
uden at nogen sagde noget
kom så ud af det
og på kontanthjælp
og får at vide
enten så gør du noget
ellers så ryger du ud
hvorfor ikke advare mig først
hvorfor siger du først det nu
det kunne jeg da have ændret på
ni år i folkeskolen
hvis du havde sagt det til mig
hvor skulle jeg vide det fra som barn
et barn ved ikke en skid
så kommer det pludselig
som en bombe
du er ikke god nok
det skal vi have gjort noget ved
lige nu
det går for stærkt
det går alt for stærkt
(Henrik)

I de unges fortællinger om deres familier tegner "afstand" sig som et gennemgående vilkår, de unge er vokset op med. Henrik, Sebastian og andre unge i dette datamateriale fortæller om at være overladt til sig selv og dermed konstant i risiko for ekskluderende positioner. Afstanden mellem de unge og deres forældre fortælles frem som relationer kendetegnet ved distance og mangel på nærhed – de passede dem ikke – samt det, at forældrene ikke har taget et ansvar for deres børns skolegang. Det er dog helt centralt for denne afstand, at den, som vist i poetiseringerne, også forplanter sig i forhold til uddannelse. De unge, som oplever at være overladt til sig selv i familien, oplever også ofte at være overladt til sig selv i skolen. Det er således ikke et isoleret vilkår, der kun sætter sig igennem i en familiær kontekst, men et vilkår, som er med til at forme de unges subjektiveringsprocesser. Man kan sige, at de unge bliver til i logikker af afstand. Når de unge afslutter folkeskolen og skal videre i uddannelsessystemet, bliver der stillet krav til deres kvalifikationer, og den afstand, der ellers har været usynlig, bliver pludselig synlig.

I Sebastians fortælling bliver den manglende madpakke et billede på den afstand, der altid har været mellem ham og uddannelse som en konsekvens af afstanden mellem ham og familien. Men madpakken bliver også en illustration af dobbeltheden i subjektiveringsprocessen, som Davies beskriver det. Den manglende madpakke illustrerer med tydelighed Sebastians skolemæssige underordning og eksklusion, men samtidig er det, at han italesætter det, en måde diskursivt at "mestre" denne subjektposition. I stedet for kun stiltiende at acceptere det som et vilkår, hvorigennem han "underkaster" sig, peger han ansvaret mod sine forældre. "Hvis jeg havde fået madpakke med, havde jeg ikke siddet her" er således en måde diskursivt at mestre sin subjektposition.

Tilsvarende fremhæver poetiseringen af Henriks subjektiveringsprocesser også en vis isolation, som er medvirkende til, at han positioneres som "ikke god nok". Henrik italesætter det vilkår, at et barn, der ikke er blevet passet af sine forældre, ikke kan afkræves at vide, hvordan man navigerer i samfundet. Sebastian og Henriks subjektiveringsprocesser bærer således præg af, at de peger ansvaret for deres situation væk fra dem selv. Hvis deres vilkår havde været nogle andre, kunne de have været et andet sted. Dette antyder således også en vis bevægelighed i deres subjektivering, hvilket åbner op for potentialet for at mestre afstanden i deres subjektiveringsprocesser. Andre unge har i deres subjektiveringsprocesser fokus rettet mere mod dem selv.

Jeg er droppet ud af alle de ting
 jeg har været i
 psykiske problemer
 dårligt miljø
 mange problemer

i skolen
uden for skolen
i hele byen
lærte heller ikke særlig meget
har aldrig rigtig haft nogen at se op til
ikke nogen i min familie
der har uddannelser
eller noget som helst
alle sammen på kontanthjælp
jeg skulle selv have holdt fast
burde ligesom skubbe det fra
og høre efter, hvad læreren siger
det er den eneste chance
man har
(Anna)

Som denne poetisering viser, italesætter Anna også den store afstand i familien som sammenfaldende med afstanden mellem hende og uddannelse, men modsat Henrik og Sebastian placerer hun ansvaret hos sig selv. Hendes subjektiveringsproces er således ikke blot præget af afstand og isolation, men også af en tydelig individualisering, hvor hun i sin egen optik på trods af frafald, faglige, sociale og psykiske problemer, manglende læring etc. “burde” have kunnet holde fast og “skubbe problemerne fra”, “høre efter” og følgende lykkes med uddannelse. Hun reproducerer således en mere overordnet herskende samfundsdiskurs og placerer ansvaret hos sig selv. Hun italesætter psykiske problemer som medvirkende til sine problemer i skolen, samtidig med at hun antyder, at en familie på kontanthjælp og “dårligt” miljø” også producerer afstand i forhold til uddannelse. Poetiseringen viser her subjektiveringens multiple bevægelser mellem processer i familien, i skolen, betydninger, der knyttes til psykiske problemer og selv-ansvarliggørelse, som det, der former Annas subjektposition.

Afstand som mestring

Når de unges subjektiveringsprocesser præges af afstand i forhold til både familien og skolen, har det ofte som konsekvens, at det sociale velfærdssystem (Antonucci et al., 2014) også får en rolle i deres processer, hvis ikke før, så når de unge forlader folkeskolen. Det sociale velfærdssystem møder de unge i denne sammenhæng i form af sagsbehandlere i kommunale forvaltninger, hvor de ofte har sager. Blandt de unge er fortællinger om det sociale velfærdssystem også fortællinger om afstand. Både unge mænd og kvinder beskriver, hvordan de oplever at have været i en isoleret position i længere perioder og har haft svært ved at handle sig ud af den situation.

Samfundet, altså kommunen
kunne have gjort en masse
de hjælp ikke en skid
ringede til dem
hallo
jamen hun har lige fri
jeg lægger lige en besked
der skete ikke en skid
der skete ikke en skid
gik rundt
uden bolig
sov lidt, hvor jeg kunne
og tog så fat i Skovsø Kommune
de hjælp med det samme
(Michael)

Havde ni sagsbehandlere
det første år
bliver kastet rundt
den ene til den anden
og så er den anden på ferie
og så kommer man over i den anden
og så skal man til at starte forfra
så går man måske tilbage til den første
de kan ikke huske
en skid
de kan ikke huske
hvem jeg er
gider ikke forklare
(Naja)

De unges fortællinger er fyldt med afmagt og vrede over, at systemet ikke får iværksat den hjælp, de har brug for, når familien ikke kan hjælpe. De unge oplever således at være ude af stand til at have en vedvarende kontakt med det sociale velfærdssystem, hvilket skaber frustration, fordi de anser det for deres sikkerhedsnet. Poetiseringerne viser, at en ujævn og mangelfuld kontakt med sagsbehandlere producerer vrede og fremmedgørelse over for systemet (Standing, 2011), som kan have som konsekvens, at de unge selv møder sagsbehandlere med afstand, som eksemplet “gider ikke forklare” er et udtryk for. Deres subjektiveringsprocesser er således underlagt de velfærdssystemer, hvori de kan finde hjælp, men disse kan også være en barriere for dem. De forsøger at mestre afstanden og den mangelfulde kontakt ved kontinuerligt selv at tage kontakt, men ender paradoksalt nok med også selv at tage afstand. Dette ses også i en tydelig diskursiv afstand til nogle af de sagsbehandlere, de er i kontakt med.

Jeg fik en ny sagsbehandler
det allerførste, hun snakkede om
altså der kunne man godt høre
at hun lige var kommet
fra staten af
”nu skal I ud i uddannelse”
min gamle sagsbehandler
var meget mere forstående
og hvad har vi med at gøre
dig, nu
(Freya)

Som poetiseringerne viser, er de unges relationer med sagsbehandlere præget af større eller mindre grader af afstand. Dette kommer til udtryk på forskellige måder. Når de unge møder sagsbehandlere, der i deres optik varetager regler og reformer og ikke tager hensyn til den enkelte unge, møder de en praksis, som af de unge opleves som afstandsskabende. Når Freya beskriver sagsbehandleren som en “der kommer lige fra staten”, konstruerer hun samtidig selv en distancering til sagsbehandleren. Det fungerer som en mestring af hendes subjektivering; en måde at håndtere den afstand, der ligger i at møde en sagsbehandler, som ikke forholder sig til, hvem Freya er, men hvilken uddannelse hun skal tage. Sagsbehandleren er således medkonstituerende for Freyas positioneringsmuligheder, i kraft af at det, man kunne kalde en “regelvaretagende” og afstandsskabende praksis, begrænser hendes mulighedsrum. Samtidig viser poetiseringen også, at en “mere forstående” sagsbehandler, hvis praksis er præget af at være relationel, vil øge hendes mulighedsrum og dermed også de betingelser, som hun bliver til som subjekt gennem.

Ud over sagsbehandlere i det sociale velfærdssystem møder de unge under 30 år uden uddannelse og arbejde et system, som har uddannelse som fokus og som krav (Beskæftigelsesministeriet, 2013).

Jeg er ikke klog nok til hf
tog sosu
forsøgte at søge
pædagogisk assistent
forsøgte at søge
arbejde
endte på produktionsskole
kom så på erhvervsskolen
og op at skændes med min lærer
hun bad mig om at gå
og så gik jeg

så forsøgte jeg en hf
 det gik ikke
 så forsøgte jeg en hjælper
 og en dag
 så brød jeg sammen
 så tog jeg til læge
 depression
 nu er jeg her
 det er lidt æv
 (Sidsel)

Denne poetisering viser, hvordan Sidsel gentagne gange forsøger at gennemføre en uddannelse, og hvordan afstande i den proces bliver ved med at manifestere sig både i forhold til uddannelse og i forhold til arbejdsmarkedet. Hun forsøger, men når aldrig i mål med nogle af sine forsøg. Når de unges subjektiveringsprocesser på denne måde er præget af gentagne brud, afstande og nederlag, er det med til at begrænse deres positioneringsmuligheder. Sidsel vil gerne bryde afstanden mellem hende og uddannelse, men bryder i stedet sammen. Sammenbruddet betyder samtidig, at alle forsøg er opbrugte, og depression bliver en tilgængelig kategori, som viser, at hun ikke er klar til uddannelse. Depressionen kan således betragtes som medkonstituerende for Sidsel som subjekt. I den medicinske betydning er depression en psykisk lidelse, som kræver behandling, men i denne kontekst tillægges den betydning som kategori i forhold til hendes deltagelse i uddannelse. Depressionen synliggør, at Sidsels positioneringsbestræbelser inden for uddannelsessystemet er udtømte, og den legitimerer derfor, at hun kan tage en pause fra sine bestræbelser. Depressionen er således på samme tid et sammenbrud og en legitim subjektposition.

Afstand som modstand

Min drøm
 sosu-hjælper
 sosu-assistent
 og så måske sygeplejerske
 har været ude at arbejde en masse
 i butik
 på plejehjem
 og sådan noget
 og så HG
 to år i butik
 kunne ikke finde en læreplads
 startede på hf
 det var for svært for mig
 megahøjt niveau

jeg kunne slet ikke følge med
(Sophie)

Jeg ville hellere arbejde
det der skole
siger mig ikke så meget
egentlig faktisk helst arbejde
aner ikke, hvad man vil
eller hvad man skal
bliver frustreret
irritabel
ved ikke, hvad man vil
hvad der er af muligheder
jeg ville hellere arbejde
helst arbejde
aner ikke, hvad man vil
når der ikke er nogen lærepladser
mister man motivationen
(Lucas)

Som disse poetiseringer viser, har de unge mange forsøg på arbejdsmarkedet bag sig, men usikre forhold på arbejdsmarkedet har været medvirkende til, at deres liv har taget en drejning i forhold til det, de havde planlagt. Fra egentlig at være afklaret med uddannelse, arbejde og fremtid er de på grund af strukturelle forhold som mangel på lærepladser, fyringer, lukninger etc. endt i en situation, hvor de er helt uafklarede og delvist lammet i forhold til fremtiden. Deres handlemuligheder er langsomt blevet indskrænket, og de møder kravet om uddannelse fra en stagneret position, der er med til at synliggøre den afstand, der er mellem deres ønske om arbejde og kravet om uddannelse.

Poetiseringerne viser yderligere, hvordan unge som Lucas positionerer sig i forhold til uddannelse på en måde, som er i modstrid med det beskæftigelsespolitiske fokus på uddannelse. Han vil ikke uddannelse, han vil arbejde. Uddannelse og arbejde fremstår som et diskursivt modsætningsforhold. På den ene side er "uddannelse", som han ikke vil, og på den anden side "arbejde", som han gerne vil. Herved understreges den dobbeltafstand, som eksisterer i forhold til disse unges muligheder på arbejdsmarkedet og i forhold til deres muligheder for uddannelse. Deres projekt som subjekter er at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, men det er ikke lykkedes dem, og derfor skal de, på trods af stor modstand, i uddannelse. Samtidig legitimerer de også deres modstand mod uddannelse gennem fortællinger om, at de har prøvet. De har udvist ansvarlighed, taget arbejde, tjent penge og forsøgt at forsøge sig selv, eller de er blevet afklaret, har taget et grundforløb, søgt lærepladser og forsøgt at tage en uddannelse. Arbejdsmarkedet fortælles frem som et

sted, de ikke har adgang til, og de positionerer sig “uden for” arbejdsmarkedet på trods af ofte gentagne forsøg på at positionere sig “inden for”. Med udsagn som “jeg vil hellere arbejde” positionerer de unge sig således som ansvarlige, aktive unge, der følger forskrifterne. Deres subjektiveringsprocesser er præget af at have prøvet at få fodfæste på arbejdsmarkedet, men også af kravet om uddannelse. Som subjekter befinder de sig i et ingemandsland, hvorfra de ikke helt ved, hvor de skal gå hen.

På trods af modstand og stagnation bærer de fleste unges fortællinger præg af et stærkt ønske om at komme videre. Der er således forskellige bestræbelser, som går ud på at mindske afstanden mellem dem selv og mulighederne for arbejde og uddannelse.

Det går ud på
at have selvværd
komme ud
på arbejdsmarkedet
mit problem
er jeg god nok
til arbejdsmarkedet
vil de have mig
kan jeg finde ud af det
(Louise)

Det ville også være
nemmere
hvis du bare kom ud
og en eller anden person
du blev ansat af
så var det din chef
og ham, der lærte dig op
(Anders)

Som disse poetiseringer viser, navigerer de unge i det diskursive felt, der har personlige kompetencer, ansvarlighed og handlen som legitime subjektpositioner. Logikken om, at et bedre selvværd øger deres chancer for at få et arbejde, får de blandt andet gennem de diskursive praksisser på projekterne, som er præget af mere generelle kulturelle diskurser om personlig udvikling, sociale kompetencer, selvværd, selvtillid og andre begreber, som indrammer fokuset på selvudvikling som medvirkende til personlig succes. Nogle af de unge bruger således, ligesom Louise, disse logikker til at positionere sig i forhold til et krævende arbejdsmarked. Det at have selvværd – og ikke faglige kompetencer – bliver fortalt frem som adgangsbilletten til arbejdsmarkedet. Selvværdet bliver det, der skal mindske afstanden. Denne form for mestring medfører dog, at Louise selv må stå som ansvarlig, hvis det ikke

lykkes hende at få bedre selvværd. De individualiserende positioneringer kan ses som knyttet til de diskursive praksisser omkring selvudvikling, personlige kompetencer etc. og kan fungere som medvirkende til både at øge og mindske afstanden til uddannelse, men med den unge som ansvarsbærende. Hvilket som vist i eksemplet med Anna kan være problematisk, fordi det også medfører en vis stagnation.

Anderledes er det med Anders' positioneringsbestræbelser, der italesættes gennem en fantasi om, at uddannelse tænkes noget, der sker på arbejdsmarkedet med en chef som underviser. I dette fantasilandskab, som i Danmark svarer til en ordning om "ny mesterlære" (hvor oplæring hos en mester erstatter et grundforløb på en erhvervsuddannelse), italesætter Anders behovet for netop at lære gennem en arbejdsmarkedsrelateret relation. Hermed ophæver han således uddannelse og arbejde som modsætninger og tænker dem i stedet sammen på måder, som åbner andre positioner end modstandspositionen som tilgængelige positioner. Ofte motiveres unge, som har arbejds erfaring, i høj grad af arbejde og det at have tilknytning til en arbejdsplads (Görlich & Katznelson, 2015). Det ser således ud til, at en tættere kobling mellem arbejdsmarkedet og uddannelse kunne bidrage til, at afstanden mellem uddannelse og arbejde mindskes, og dermed også at det bliver mere realistisk, for at unge som Anders får en uddannelse.

Afrunding og diskussion

Anvendelsen af poetisk analyse som metode har i denne artikel givet mulighed for at konstruere evokerende og flerstemmige analyser af de interviewede unges subjektiveringsprocesser. Kondenseringerne bidrager til at lave et analytisk koncentrat, som på sin vis "presser" perspektiver frem. Når begrebet "afstand" således træder frem i de kondenserede analyser, skal det ses som en måde at forstå de unges subjektiveringsprocesser med et hverdagskonnoteret begreb som alternativ til "marginalisering" eller "eksklusion", som har en række teoretisk definerede betydninger knyttet til sig. Med begrebet "afstand" har det været muligt at undersøge subjektiveringsprocesserne som andet end processer, hvor de unge marginaliseres og ekskluderes, men som processer, hvor der indgår samtidige bevægelser af "underkastelse" og "mestring".

Således er der i artiklen fremkommet bud på forskellige former for afstande: afstand som manglende nærhed og manglende ansvar fra forældrenes side. Afstand som manglende deltagelse i skolen og som manglende muligheder for uddannelse generelt. Afstand som isolation; at være overladt til sig selv og dermed også isoleret og i afstand til samfundet generelt. Afstand som ujævn og mangelfuld kontakt til det sociale velfærdssystem. Afstand som usikre og manglende muligheder på arbejdsmarkedet, hvilket medfører en

dobbeltafstand i forhold til både arbejde og uddannelse. Men de poetiske analyser har også vist, hvordan disse forskellige former for afstande og “underkastelser” følges ad med samtidige og forskellige former for mestrings. Mestrings i form af at pege ansvaret væk fra dem selv, af at distancere sig til de relationer, der ikke er en reel hjælp, og at udtrykke en modstand gennem et modsætningsforhold mellem uddannelse og arbejde.

Analyserne peger således på, at de unge “bliver til” i logikker af afstand. De oplever afstand fra forældre, skole, sagsbehandlere, arbejdsgivere etc., og de reagerer på disse afstande med på forskellige måder selv at tage afstand. Afstanden er således både et vilkår – noget, de møder igen og igen – og en form for beskyttelse af dem selv. Det er vigtigt her at være opmærksom på, at der naturligvis også har været andet end afstand. Som de poetiske analyser vidner om, har der været lærere, pædagoger, sagsbehandlere, vejledere etc., som har forsøgt at sætte ind i forhold til at hjælpe de unge, der har været adskillige forsøg med både uddannelser og jobs, men disse poetiske analyser viser også, at afstandene har sat sig igennem i de unges subjektiveringsprocesser med en tyngde, der gør det vanskeligt for de unge *selv* at bryde dem. Poetiseringerne i nærværende artikel er således et analytisk bud på, hvad der sker i de unges subjektiveringsprocesser, som både er medvirkende til, at de unge er uden (for) uddannelse og arbejde, og måder, de unge lever med dette på. Et bud, der peger på, at de unges subjektiveringsprocesser præges af forskellige former for afstande, der kontinuerligt manifesterer sig for de unge.

Samtidig antyder poetiseringerne også, at afstandene brydes gennem lærere, sagsbehandlere og andre, der forholder sig til de unge, såvel som gennem projekter eller ordninger som “ny mesterlære”, hvor de unge får mulighed for at “koble sig på” uddannelse og samfundet ud fra deres subjektive erfaringer og kompetencer. Dette peger på et potentiale for at undersøge, om man kan erstatte disse “afstande” med “koblinger”, for at subjektiveringsprocesserne kan tage andre drejninger. Det har ikke været hensigten i denne artikel at finde frem til “hvad der virker”, men ses analyserne i denne artikel i sammenhæng med resultaterne i evalueringen af omtalte Brobygning til uddannelse (Görlich et al., 2016), kan det læses som indikationer på, at når de unge via de relationer, de møder, får mulighed for at finde koblingspunkter i de forskellige systemer; familien, uddannelsessystemet, beskæftigelsesystemet og arbejdsmarkedet, sker der bevægelser i de unges vej mod uddannelse. Så får de mulighed for at “komme ind i samfundet igen”. Det vil i denne sammenhæng sige, at de unge kommer på projekter, hvor de får tid til at gå ind i processer, hvor de sammen med mentorer og vejledere afklarer, hvad de kan, hvad de interesserer sig for, hvordan de kan finde vej i systemerne, og får opbygget et netværk, der kan hjælpe dem i forhold til læreplads og arbejde. Dernæst betyder det i forhold til det sociale velfærdssy-

stem, at der skabes koblinger via en kontinuerlig kontakt til en sagsbehandler, der er forstående og interesseret i de unge og ikke i at varetage regler. I forhold til uddannelse vil det sige at skabe koblinger i uddannelsessystemet i form af relationel og faglig støtte. Og i forhold til arbejdsmarkedet at skabe koblinger for de unge, som motiveres af arbejde og ikke uddannelse i form af fleksible løsninger, hvor de kan uddanne sig ved at bruge deres faglige kompetencer på arbejdsmarkedet. Når de unge via disse koblingspunkter, så at sige får tandhjulet i bevægelse, så øges mulighederne for, at nogle af de "afstande", der er i deres liv, kan mindskes. Og dermed kan deres mestring handle om andet end at tage afstandene på sig som et vilkår i deres subjektiveringsprocesser, men i højere grad handle om faktisk at kvalificere og udvikle sig som en forudsætning for, at de på sigt kan etablere sig på arbejdsmarkedet.

REFERENCER

- AE-Rådet (2015a). Færre unge havner på sidelinjen: http://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_faerre-unge-havner-paa-sidelinjen.pdf
- AE-Rådet (2015b). Karakterkrav og besparelser er en hæmsko for unges uddannelse: <http://www.ae.dk/analyser/karakterkrav-og-besparelser-er-en-haemsko-for-unges-uddannelse>
- AE-Rådet (2015c). Hver sjette elev forlader skolen uden at bestå dansk og matematik: <http://www.ae.dk/analyser/hver-sjette-elev-forlader-skolen-uden-at-besta-dansk-og-matematik>
- Antonucci, L., Hamilton, M., & Roberts, S. (Ed.) (2014). *Young People and Social Policy in Europe: Dealing with Risk, Inequality and Precarity in Times of Crisis*. London: Palgrave Macmillan.
- Beskæftigelsesministeriet (2013). Aftale om en reform af kontanthjælpssystemet – flere i uddannelse og job: <http://bm.dk/da/Beskaeftigelsesomraadet/Flere%20i%20arbejde/Kontanthjaelpsreform.aspx>
- Bredgaard, T., Jørgensen, H.H., Madsen, R., Dahl, M.R., & Hansen, C. (2011). *Hvad virker i aktiveringsindsatsen?* København: New Insight.
- Brinkmann, S. (2014). Getting in touch with the world: Meaning and presence. In Jacobsen et al.(Ed.), *Social Science in Imaginative Methodologies in the Social Sciences: Creativity, Poetics and Rhetoric in Social Research* (pp. 133-154). Farnham: Ashgate Publishing Limited.
- Butler, J. (1993). *Bodies that Matter: On the Discursive Limits of Sex*. New York: Routledge.
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (1995). Contingent Foundations. In S. Benhabib, J. Butler, D. Cornell and N. Fraser, *Feminist Contentions: A Philosophical Exchange* (pp. 35-38). London: Routledge.
- Casas-Cortés, M. (2014). A genealogy of precarity: A toolbox for rearticulating fragmented social realities in and out of the workplace. *Rethinking Marxism*, 26(2), 206-226.
- Dark, K. (2009). Examining praise from the audience, what does it mean to be a "successful" poet-researcher? In *Poetic Inquiry*, Prendergast et al. (Ed.) (pp. 171-185). Rotterdam: Sense Publishers.

- Davies, B. (2000). *(In)scribing body/landscape relations*. Walnut Creek & Oxford: Alta Mira Press.
- Davies, B. (2006). Subjectification: The relevance of Butler's analysis for education. *British Journal of Sociology of Education*, 27(4), 425-438.
- Davies, B. (2010). The implications for qualitative research methodology of the struggle between the individualised subject of phenomenology and the emergent multiplicities of the poststructuralist subject: The problem of agency. *Reconceptualizing Educational Research Methodology*, 1(1), s. 54-68.
- Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The discursive production of selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 20(1), 44-66.
- Dwyer, P., & Wyn, J. (2004). *Youth, Education and Risk: Facing the Future*. London: Routledge.
- Epinion. 2015. *Desk research af danske studier om restgruppen*. 25.02.2016:<http://uvm.dk/Om-os/Organisationen-i-ministeriet/Raad-og-naevn/Raadet-for-Ungdomsuddannelser/RUU-anbefalinger-og-undersoegelser>
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge*. London: Harvester Wheatsheaf.
- France, A. (2007). *Understanding Youth in Late Modernity*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Gergen, M.M., & Gergen, K.J. (2012). *Playing with Purpose – Adventures in Performative Social Science*. Walnut Creek: Left Coast Press Inc.
- Görlich, A. (2016a). Poetic inquiry: Understanding youth on the margins of education. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 29 (4), 520-535.
- Görlich, A. (2016b). *Uden uddannelse og arbejde: unges tilblivelser i komplekse transitioner*. Ph.d.-afhandling. København: Aalborg Universitet.
- Görlich, A., & Katznelson, N. (2015). Unge uden uddannelse – Hvem er de, og hvordan oplever de kravet om uddannelse? I N.U. Sørensen og M. Pless (red.), *Brydninger i ungdomslivet*, Bogserien Ungdomsliv, nr. 3 (pp. 57-84). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Görlich, A., Katznelson, N., Hansen, N.H.M, Svarer, M., & Rosholm, M. (2016). *Hvad virker? Ledige unges vej til uddannelse og arbejde – Evaluering af Brobygning til uddannelse*. København: Center for Ungdomsforskning.
- Hamilton, M., Antonucci, L., & Roberts, S (2014). Introduction: Young people and social policy in Europe: Past and present. In L. Antonucci, M. Hamilton and S. Roberts (Ed.) (2014), *Young People and Social Policy in Europe: Dealing with Risk, Inequality and Precarity in Times of Crisis*. London: Palgrave Macmillan.
- Jensen, T.P., & Andersen, H.L. (2012). *Virker aktivering for udsatte unge? En vidensopsamling om effekten af beskæftigelsesindsatser rettet mod udsatte unge*. København: KORA, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.
- Jacobsen, M.H, Drake, Keohane, M.S., & Petersen, A. (Ed.) (2014). *Imaginative Methodologies in the Social Sciences: Creativity, Poetics and Rhetoric in Social Research*. Farnham: Ashgate Publishing Limited.
- Kelly, P., & Kamp, A. (Ed.) (2015). *A Critical Youth Studies for the 21st Century*. Leiden: Brill.
- Krøjer, J. (2003). *Det mærkede sted. Køn, krop og arbejdspladsrelationer*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Nielsen, M.H. (2015). Det aktive menneskes triumf?: En analyse af de omfattende forandringer af kontanthjælpsmodtagerens kategorisering. *Tidsskrift for Arbejdsliv*, 2015/1, 44-60.
- Nielsen, M.L. (2008). *Far, mor og ingeniør*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Prendergast, M, Leggo, C., & Sameshima, P. (2009). *Poetic Inquiry, Vibrant Voices in the Social Sciences*. Boston: Sense Publishers.

- Richardson, L. (1993). Poetics, dramatics, and transgressive validity. *The Sociological Quarterly*, 35, 695-710.
- Richardson, L. (1996). Educational birds. *Journal of Contemporary Ethnography*, 25, 6-15.
- Richardson, L. (1997). *Fields of Play: Constructing an Academic Life*. New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press.
- Rosholm, M., & Svarer, M. (2015). Kvantitativ evaluering af Brobygning til uddannelse: <http://star.dk/da/Om-STAR/Publikationer/2015/11/Effektmaaling-af-videnspilotten-Brobygning-til-Uddannelse.aspx>
- Shildrick, T., Blackman, S., & MacDonald, R. (2009). Young people, class and place. *Journal of Youth Studies*, Vol. 12, 457-465.
- Shotter, J. (2015). *Bevægelige verdener – prospektive begreber til situerede sociale undersøgelser*. København: Forlaget Mindspace.
- Standing, G. (2011). *The Precariat: The New Dangerous Class*. London: A & C Black.
- Søndergaard, D.M. (1996). *Tegnet på kroppen – Køn, koder og konstruktioner blandt unge voksne i Akademia*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Søndergaard, D.M. (2005). At forske i komplekse tilblivelser. Kulturanalytiske, narrative og poststrukturalistiske tilgange til empirisk forskning. I T.B. Jensen og G. Christensen, *Psykologiske og pædagogiske metoder. Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder i praksis* (pp. 233-268). Gylling: Roskilde Universitetsforlag.
- Torfiing, J. (2004). *Det stille sporskifte i velfærdsstaten: en diskursteoratisk beslutningsprocesanalyse*. Gylling: Aarhus Universitetsforlag.
- Walther, A. (2006). Regimes of youth transitions choice, flexibility and security in young people's experiences across different European contexts. *Young*, 14(2), 119-139.
- Wertsch, J.V. (1991). *Voices of the Mind. A Sociocultural Approach to Mediated Action*. Cambridge: Harvard University Press.